

College-dictaat van een der studenten (Dogmatiek).

nen en eeren met een eere, die in de eerste plaats bestaan moet in uitwendige bejegening, en die, waar dit het geval is, bovenal daarin moet uitkomen, dat er door de Overheid maatregelen genomen worden in zake het huisgezin, school, huwelijk of in zake alles wat de consciëntie raakt en dat op geestelijk terrein de Overheid verplicht is den goeden raad en het *advies der Kerk* in te winnen, waarbij het uit den aard der zaak aan de Overheid zelf blijft overgelaten, zulk gebruik van het advies te maken, als zij naar haar beste weten meent te moeten doen.

Op tweeërlei wijze komt dus hier het *publiekrechtelijk karakter van de kerk uit*.

Over dit publiekrechtelijk karakter van de kerk is veel gesproken. De tegenwoordige publieke opinie verwerpt dit denkbeeld. In het *collegiale stelsel* toch is de kerk eene *particuliere vereeniging*. Eerst wanneer men de kerk als een goddelijk instituut beschouwt, vloeit eo ipso en iure divino daaruit haar publiekrechtelijk karakter voort.

Dit publiekrechtelijk karakter der kerk komt uit in tweeërlei.

1°. *De kerk moet van de Overheid een eigen bestaansvorm erlangen.*

2°. *De Overheid moet de kerk officieel consulteeren over alle zaken, die de religie en de geestelijke belangen van het volk raken.*

VIII. Ten slotte rest ons nog de vraag, waarmede we in het begin der § begonnen zijn, n.l.

Als het nu tot eene botsing komt? Hoe dan?

Het is *de vraag naar de oorzaak van al de moeilijkheden en verwikkelingen, waartoe de verhouding van kerk en staat aanleiding gegeven heeft.*

Er zijn twee sferen, Overheid en Kerk, die elk hare macht over de haar gestelde grenzen willen uitbreiden. Daaruit wordt eene worsteling geboren en er is *geen hogere macht aanwezig om recht te spreken.*

Vraag: *Hoe moet die worsteling beslist?*

Het antwoord luidt, dat de Overheid als architectonische en dwingende macht altoos begint met aan het langste eind te trekken, omdat zij steeds in die worsteling het hoogste woord spreekt en aan haar woord door uitwendig geweld klem en kracht bijzet, terwijl de kerk niet anders mag doen gelden dan protest en het duldende lijden. *Komt de Overheid met dwang en zet zij met geweld haar wil door, dan blijft voor de kerk niets anders over dan te protesteeren met het woord en geestelijke kracht te openbaren in gedurige lijdzaamheid.*

In staten en landen, waar in den strengsten zin een *autoritaire monarchie* bestaat zal dat natuurlijk telkens op botsing moeten uitloopen, omdat in den aard der zaak de Overheid haren wil doorzet en de kerk vervolgd wordt, totdat de vervolging zoo hoog loopt, dat het den vorst zijn troon kost, zooals dan ook met *Philips II van Spanje* geschied is.